

Sygnatura akt I CG-G 2/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Klimczak

Protokolant: p.o. sekretarza sądowego Monika Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 11-10-2017 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. S.**

przeciwko (...) **S.A. z siedzibą w T.**

o zapłatę

- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 155.284,43 (sto pięćdziesiąt pięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt cztery 43/100) złotych, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od:
 - kwoty 91.096,30 (dziewięćdziesiąt jeden tysięcy dziewięćdziesiąt sześć 30/100) zł od dnia 17.04.2014r. do dnia zapłaty,
 - kwoty 64.188,13 (sześćdziesiąt cztery tysiące sto osiemdziesiąt osiem 13/100) zł od dnia 1.09.2017r. do dnia zapłaty;
- umarza postępowanie w zakresie zasądzenia kwoty 125.878,00 zł;
- w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami wzajemnie znosi;
- nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Koninie) kwotę 7.764,22 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony i kwotę 4.875,33 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa;
- odstępuje od obciążenia powoda przypadającą na niego częścią nieuiszczonych kosztów sądowych.

Mariola Klimczak

Sygn. akt I CG-G 2/14

UZASADNIENIE

Powód D. S. złożył pozew przeciwko (...) S. A. z siedzibą w T. o naprawienie szkód górniczych. Powód zażądał przywrócenia przez pozwaną stanu poprzedniego środowiska naturalnego na powierzchni swojego gospodarstwa rolnego, odwodnionego i zdegradowanego poprzez przywrócenie na polach, w lasach, w studniach, ciekach i oczkach wodnych wód gruntowych i powierzchniowych do poziomu, który istniał przed ich kopalnianym odwodnieniem. W przypadku niemożności przywrócenia stanu poprzedniego powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz

kwoty 169.695,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za szkody wyrządzone ruchem zakładu górniczego za okres od 2009 do 2013 roku, na które złożyły się straty: w produkcji roślinnej w wysokości 103.335 zł, w produkcji zwierzęcej w wysokości 58.000 zł oraz w drzewostanie w wysokości 8.360 zł. Poza tym powód wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód podkreślił, że nieruchomości stanowiące jego własność bądź przez niego dzierżawione są w zasięgu połączonych lejów depresji odkrywek górniczych A., K. oraz W.. Stale obniżające się zwierciadło wód gruntowych spowodowało usychanie drzew, eliminację szlachetnych gatunków traw i roślin motylkowatych. Straty w produkcji roślinnej obejmują pszenicę ozimą, żyto ozime, pszenżyto ozime, mieszanki zbóż, kukurydzę na kiszonkę i siano. Powyższe straty doprowadziły w gospodarstwie powoda do obniżenia produkcji zwierzęcej oraz mleka. Powód dodatkowo powoływał się na ustalenia biegłych sądowych ze sprawy, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w K. o sygn. akt I CG-G (...), dotyczącej szkód górniczych za lata 1997-2006, podkreślając nadto, że od 2007 roku bariery pomp odwodnieniowych, jak i same granice odkrywki zaczęły się przybliżać do gospodarstwa powoda, co doprowadziło do zwiększenia niekorzystnego oddziaływania na tereny zielone użytkowane przez powoda. Powód próbował ugodowo zakończyć sprawę o odszkodowanie, lecz pozwana nie wyraziła zgody na rozmowy i negocjacje. Bez odpowiedzi również pozostało wezwanie skierowane do pozwanej, pismem z dnia 03.03.2014r., z żądaniem zapłaty odszkodowania. Stąd koniecznym jest wystąpienie na drogę postępowania sądowego.

W piśmie z dnia 29.09.2016r. powód rozszerzył żądanie pozwu o kwotę 67.878 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu tego pisma stronie pozwanej tytułem odszkodowania za szkody powstałe w latach 2007-2008 (k.500-501). Następnie pismem z dnia 28.12.2016r. powód cofnął ww. żądanie i wniósł o umorzenie postępowania, co do kwoty 67.878,00 zł (k.527). Pismem z dnia 09.08.2017r. powód cofnął żądanie w zakresie kwoty 58.000,00 zł obejmującej straty w produkcji zwierzęcej (k.617). W piśmie z dnia 12.12.2016r. powód rozszerzył żądanie pozwu i wniósł o odszkodowanie dodatkowo za straty w latach 2014-2016, żądając od pozwanej zapłaty dodatkowo kwoty 54.474 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty (k.521-522).

W piśmie z dnia 16.08.2017r. powód ostatecznie sprecyzował dochodzone roszczenie w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 155.284,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami: od kwoty 95.677,68 zł od dnia 01.01.2014r. do dnia zapłaty i od kwoty 59.606,75 zł od dnia 01.01.2017r. do dnia zapłaty. Na powyżej dochodzone roszczenie składa się kwota w wysokości 95.677,68 zł tytułem odszkodowania za lata 2009-2013 (straty w drzewostanie – 8.899,38 zł, straty w użytkach zielonych – 82.736,30 zł, straty w uprawach sadowniczych – 4.042,00 zł) oraz kwota w wysokości 59.606,75 zł obejmująca straty doznane przez powoda w latach 2014-2016 (straty w drzewostanie – 11.281,53 zł, straty w użytkach zielonych – 47.078,09 zł, straty w uprawach sadowniczych – 1.247,13 zł) - (k.622-623).

Pozwana (...) S.A. z siedzibą w T. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwana podniosła, że nieruchomość powoda znajduje się poza zasięgiem leja depresji spowodowanego działalnością wydobywczą pozwanej, stąd brak związku przyczynowego utraty produktywności gleb powoda z działalnością wydobywczą pozwanej. Nawet gdyby na niektórych działkach gruntu powoda nastąpiło obniżenie poziomu wód gruntowych, to nie oznacza, że z tego powodu nastąpiło pogorszenie stanu gleb, skutkujące obniżeniem ich produktywności. Pozwana również zaznaczyła, że brak jest związku przyczynowego pomiędzy zgłoszoną szkodą w drzewostanie a odwodnieniem kopalnianym, podnosząc że tylko niektóre gatunki drzew mają duże wymagania wilgotnościowe, a powód nie przedłożył wykazu drzewostanu, który uległ uszkodzeniu (k.39-42). W piśmie z dnia 07.07.2014r. pozwana dodatkowo zaznaczyła, że powoływane przez powoda ustalenia ze sprawy I CG-G (...) stały się nieaktualne, z uwagi na upływ czasu i zmianę zasięgu leja depresji. Pozwana nie zgodziła się również ze stratami w produkcji zwierzęcej, dostrzegając w wyliczeniach powoda ryzyko podwojenia szkody, gdyż straty w produkcji zwierzęcej mogą zostać zrekomensowane zakupem dodatkowych pasz, które to wydatki powód wykazuje w ramach szkód w produkcji roślinnej. Pozwana zakwestionowała, że leje depresji odkrywek K., A. i W. uległy połączeniu oraz że bariery odwodnieniowe odkrywki znajdują się ok. 2000 m od działki powoda położonej w T.. Pozwana od 2012r. nie prowadzi eksploatacji węgla z odkrywki W., która jest w likwidacji i w ramach rekultywacji wyrobisko jest wypełniane wodą (k.273-274). W

piśmie z dnia 17.10.2016r. pozwana podniósł nadto zarzut przedawnienia, podkreślając, że powód może dochodzić odszkodowania jedynie za 3 letni okres, poprzedzający wniesienie pozwu, tj. za szkody powstałe po kwietniu 2011 roku (k.509-510).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest właścicielem nieruchomości rolnych, niezabudowanych oznaczonych w nr ewidencyjnymi działek: (...), położonych w miejscowościach B., C. i T. (gm. B.), o łącznej powierzchni (...) ha, dla których Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą numer (...) (k.20-25). Nadto jest właścicielem nieruchomości rolnej niezabudowanej o nr działki (...), położonej w miejscowości T., o pow. (...)ha, dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą numer (...) (k.26-28). Powód jest również właścicielem nieruchomości rolnej niezabudowanej o nr działek: (...), położonej w B. o łącznej powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą numer (...) (k.29-32). Ponadto na podstawie umowy dzierżawy zawartej w dniu 30.03.2005r. powód dzierżawi od swoich rodziców nieruchomość rolną zabudowaną o nr działki (...), o pow.(...) ha, z czego (...) stanowią grunty orne (k.12). Na podstawie umowy dzierżawy z dnia 07.11.2011r. powód dzierżawi nieruchomość rolną niezabudowaną o nr działek: (...), o łącznej powierzchni (...)ha (k.13).

Prowadzone przez powoda gospodarstwo zajmuje powierzchnię (...), w tym grunty orne (dalej: GO) stanowią (...) ha, trwałe użytki zielone (dalej: TUZ) (...) ha, lasy (...)ha, a inne tereny, w tym budynki, rowy i nieużytki - (...) ha. Dzierżawione przez powoda działki o łącznej pow. (...) ha stanowią: grunty orne ((...) ha), TUZ ((...) ha) i inne ((...) ha). Głównym kierunkiem produkcji w gospodarstwie rolnym jest produkcja mleka i żywca wołowego. Produkcja roślinna jest przeznaczana na pokrycie potrzeb żywieniowych bydła. Produkcja mleka jest bardzo intensywna i wynosi około 8 tys. litrów od krowy rocznie (k.461).

Na podstawie koncesji nr (...) wydanej przez Ministra Środowiska w dniu 22.10.2003r. pozwana wydobywa węgiel brunatny ze złoża (...), położonego na terenie gmin B. i K.. Wydobycie odbywa się sposobem odkrywkowym (k.51-58).

U pozwanej nie prowadzono systematycznych oznaczeń granicy leja depresji wody gruntowej, który powstał w wyniku odwadniania odkrywki (...). Ostatnie dostępne opracowanie zasięgu leja depresji dla odkrywki (...) zostało wykonane na zlecenie pozwanej w kwietniu 2012 roku. Według tego opracowania działki należące do powoda, a użytkowane jako użytki zielone o nr: (...) były położone w zasięgu leja depresji wód podziemnych zwierciadła czwartorzędowego, natomiast działki powoda użytkowane jako TUZ (trwałe użytki zielone) o nr: (...) oraz działki użytkowane jako grunty orne znajdowały się poza granicą oddziaływania leja depresji (k.479).

Zgodnie z opinią Instytutu (...) w F. z maja 2016r. zasięg leja depresji przedstawiony w ww. opracowaniu pozwanej odbiegał od rzeczywistego zasięgu, o czym świadczyły chociażby pomiary poziomu wody gruntowej w piezometrach (...) i (...), położonych najbliżej działek powoda (k.463). Duże wahania poziomu wody gruntowej odnotowano również w piezometrze (...), zlokalizowanym w odległości ok. (...) od obszaru górniczego złoża K.. Obserwowane zasychanie olch na gospodarstwie powoda, na działce (...) w obrębie T. położonym około 2,5 km na północ od piezometru (...) wskazuje, że teren ten znajdował się także w zasięgu oddziaływania leja depresji (k.464). Biegli podali, że z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że w latach 2009-2013 wszystkie działki powoda znajdowały się w zasięgu oddziaływania leja depresji wody gruntowej (k.465). Z kolei w opinii Instytutu (...) w F. z marca 2017 roku biegli stwierdzili, że wyniki pomiaru głębokości poziomu wody gruntowej w piezometrze (...) wskazują, że w 2014r. poziom wody był wyraźnie niższy niż w 2007r., a w 2015r. obniżył się o kolejne 2 metry, do głębokości prawie 11 m p.p.t. Obniżenie poziomu wody było związane z przesuwaniem się czoła odkrywki w kierunku gospodarstwa powoda. Na tej podstawie biegli stwierdzili, że pomimo zakończenia wydobycia przez pozwaną węgla w 2016r. poziom wody gruntowej na łąkach należących do powoda był w latach 2014-2016 podobny lub zalegał głębiej niż w latach 2009-2013. Tak więc łąki powoda znajdowały się w zasięgu leja depresji wody gruntowej (k.578).

Powyższe potwierdziła również opinia biegłego B. H. (1), zgodnie z którą niezbitym dowodem na przekroczenie prognozowanego przez pozwaną, w opracowaniu z 2012 roku, maksymalnego zasięgu leja depresji jest fakt braku występowania, aż do głębokości 28 m p.p.t., wody gruntowej w żwirowni (...), zlokalizowanej około 1.250 m

na północny zachód od maksymalnego zasięgu leja depresji (k.373). Biegły podkreślił również, że jak wynika z mapy z roku 2003 obejmującej również nieczynną od roku 2012 odkrywkę W., wyrysowany tam maksymalny zasięg leja depresyjnego w odległości około 2 km jest znacznie zaniżony, zwłaszcza w kierunku wschodnim, gdzie w miejscowości T., położonej w odległości około 2 km na wschód od tego prognozowanego leja depresji jest zlokalizowane gospodarstwo rolne powoda. Odwiercone tam przez biegłego otwory, z powodu znacznego odwodnienia terenu zarówno od strony zachodniej przez odkrywkę (...), jak i prawdopodobnie od strony południowo-zachodniej przez odkrywkę (...), i nałożenie się obu lei depresyjnych z tych dwóch odkrywek wykazały znaczne odwodnienie terenu. Biegły w toku prowadzonych oględzin w terenie stwierdził całkowicie wyschnięty (...), suche „oczko wodne” w sąsiedztwie gospodarstwa powoda, wyschniętą (...) przy łące powoda w C. oraz zdegradowaną, pomimo intensywnych działań agrotechnicznych powoda, łąkę w C. w bezpośrednim sąsiedztwie wyschniętej (...). Powyższe, w ocenie biegłego, potwierdza dalszą degradację środowiska naturalnego i działek powoda od chwili przeprowadzonych przez biegłego 8 lat temu oględzin działek powoda w sprawie o sygn. I CG-G (...). Biegły jednoznacznie stwierdził, że na działkach powoda nastąpiło obniżenie produktywności gleby spowodowane obniżeniem poziomu wód gruntowych, wynikające z ruchu zakładu górniczego pozwanej (k.374-375).

Biegli z Instytutu (...) w F. w swojej opinii z maja 2016r. stwierdzili, że żadna z działek powoda, stanowiąca GO nie została sklasyfikowana do kompleksów 8 lub 9, tj. kompleksów, które mogą być okresowo nadmiernie uwilgotnione. Zaliczenie gleb wchodzących w skład GO do kompleksów żytnych wskazuje jednoznacznie, że miały one typ zasilania opadowo-retencyjnego. Obniżenie poziomu wody w tego typu gruntach nie powoduje wystąpienia strat plonu (k.467-468). Podkreślili przy tym, że wyniku działalności wydobywczej pozwanej doszło jednak do obniżenia poziomu wody gruntowej w glebach organicznych użytkowanych jako TUZ. Spowodowało to zmianę typu zasilania tych gleb z gruntowo-wodnego na opadowo-retencyjny. Utrzymywanie się poziomu wody gruntowej poniżej warstwy organicznej spowodowało widoczne przeobrażenia w składzie runi łąkowej i wysokości plonu. Jednocześnie biegli podkreślili, że straty w TUZ są związane nie tylko ze zmniejszeniem plonu roślin, lecz także z obniżeniem jego jakości w związku z niekorzystnymi zmianami składu botanicznego runi. Biegli z Instytutu (...) w F. dla wyliczenia wysokości odszkodowania za straty w plonach na TUZ wykorzystali ceny siana według notowań targowiskowych GUS. Z kolei wartość runi łąkowej obliczono przeliczając procentowy udział w runi poszczególnych gatunków traw przez ich liczbę wartości użytkowej. Obliczenie wpływu zmian składu gatunkowego na jakość paszy obliczono jako iloraz wartości runi przed odwodnieniem przez wartość aktualną. Wobec faktu, że powód był zmuszony rekompensować straty w sianie poprzez jej dokupowanie i w związku z tym dowieżenie do siedziby gospodarstwa biegli podkreślili, że straty w TUZ winny zatem uwzględniać koszty transportu, stąd straty w TUZ zostały zwiększone o 10%. W podsumowaniu biegli wyliczyli straty jakie poniósł powód, i tak w odniesieniu do utraty i obniżenia jakości plonów TUZ za lata 2009-2013 straty wyniosły 82.736,30 zł (k.575), a za lata 2014-2016 - 47.078,09 zł (k.581).

W warunkach odwodnienia powód przekształcił działkę o nr (...) z TUZ na GO. Biegli nie znaleźli jednak uzasadnienia dla przyjęcia, że w wyniku przekształcenia ww. działki powód poniósł szkodę. Biegli wykazali bowiem, że dochody jakie powód mógłby osiągnąć z ww. działki, zarówno przy jej uprawie jako TUZ czy GO były porównywalne, w związku z czym w stratach TUZ nie uwzględniono ww. działki. Podobnie biegli nie znaleźli podstaw aby do obliczenia strat TUZ uwzględnić działkę o nr (...), z uwagi, że na działce tej nie występowało zasilanie gruntowo-retencyjne (k.575).

W wyniku działalności wydobywczej pozwanej w gospodarstwie rolnym powoda doszło również do strat w drzewostanie. Na podstawie decyzji Wójta Gminy B. z dnia 15.10.2010r. udzielono powodowi pozwolenia na usunięcie 80 sztuk drzew, w tym 25 szt. olchy, 18 szt. wierzby, 7 szt. topoli, 12 szt. brzozy, 9 szt. jesionu i 9 szt. robinii akacjowej - z terenu działek oznaczonych nr (...) (obręb C.) oraz nr (...) (obręb T.) – k.153-154. Powód wykorzystał ścięte drzewa na cele opałowe. Z uwagi na upływ czasu pomiędzy zaschnięciem drzew, a ich ścięciem zmniejszyła się wartość opałowa drzewa (k.573-574). W związku z czym biegli w swojej opinii z marca 2017 roku zmniejszyli wartość opałową drzew zaschniętych, z uwzględnieniem strat związanych z butwieniem drzewa. Stąd na podstawie tej opinii biegłych za lata 2009 – 2013 straty związane ze zmniejszeniem wartości użytkowej drzew zaschniętych wyniosły 8.899,38 zł (k.574). Z kolei na podstawie oględzin przeprowadzonych na działkach powoda w dniu 08.03.2017r. biegli stwierdzili, że na działce nr (...) rosło: 5 topól, 6 brzóz, 4 jesiony, 7 olch i 4 wierzby, które były całkowicie lub częściowo zaschnięte

(k.582). Dodatkowo 8 szt. wierzby i jedna topola zostały przez powoda usunięte zgodnie z decyzją Wójta Gminy B. z dnia 09.06.2016r. (k.539). Wierzba znajdująca się na granicy z działką (...) była ogłowiona i silnie spróchniała (k.590). Na działce nr (...) w toku oględzin stwierdzono obecność 23 całkowicie lub częściowo zaschniętych drzew olszy oraz wykarczowanych pni w liczbie 18 szt. (k.591). Ponieważ nie można było zmierzyć średnicy drzew ściętych biegli przyjęli, że średnica tych drzew była taka sama jak przeciętna średnica drzew stojących. W tym stanie rzeczy biegli ustalili, że za lata 2014 – 2016 straty związane ze zmniejszeniem wartości użytkowej drzew zaschniętych wyniosły 11.281,53 zł (k.584). Biegli z Instytutu (...) w F. straty w drzewostanie obliczyli jako różnicę między wartością drzew nieuszkodzonych, a ich wartością po zaschnięciu (z wykorzystaniem na cele opałowe, jako grubizna opałowa). Ceny m³ drzew w poszczególnych sortymentach przyjęto z danych opublikowanych przez Nadleśnictwo T. z dnia 11.01.2017r. Biegli w obliczeniach uwzględnili również straty związane z butwieniem drzew i ograniczeniem tempa ich przyrostów.

W gospodarstwie rolnym powoda w wyniku obniżenia poziomu wody gruntowej doszło również do zaschnięcia drzew owocowych. W okresie 2009 – 2013 na działkach powoda uschły: 1 szt. orzecha włoskiego, 9 szt. brzoskwiń, 12 szt. jabłoni i 3 szt. śliwy. Biegli wartość roślin sadowniczych szacowali wg wzoru – Z., 2011 (k.472). Z kolei w okresie 2014-2016 doszło do zaschnięcia 1 orzecha włoskiego i 6 brzoskwiń (k.582 w zw. z k. 537). Straty w uprawach sadowniczych za lata 2009 – 2013 wyniosły 4.041,88 zł, a za lata 2014-2016- 1.247,13 zł (k.582).

W sprawie o sygn. I CG-G (...) było prowadzone przed Sądem Okręgowym wK. postępowanie z powództwa D. S. przeciwko pozwanej, dotyczące odszkodowania za szkody górnicze w gospodarstwie powoda za lata 1997-2006. Powód wnosił wówczas o odszkodowanie z tytułu poniesionych strat i utraconych korzyści w uprawie roślin rolniczych na gruntach ornych i użytkach zielonych, prowadzonej hodowli oraz strat w drzewostanie. W sprawie tej Sąd orzekający stwierdził istnienie związku przyczynowego pomiędzy ruchem zakładu górniczego, a obniżeniem się wód gruntowych na działkach wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, które obecnie prowadzi powód. Wyrokiem z dnia 20.01.2011r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanej na rzecz powoda D. S. kwotę 209.153,73zł, z ustawowymi odsetkami. Pomimo wniesionej przez pozwanego apelacji ww. wyrok Sądu Okręgowego został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w P. – I ACa (...), a wniesiona przez pozwanego skarga kasacyjna do Sądu N., postanowieniem z dnia 18.05.2012r., wydanym w sprawie II (...) nie została przyjęta do rozpoznania (dokumenty akt sprawy SO w K.o syg. ICG-G (...)).

Powód dysponując prawomocnym rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego w K. w sprawie szkód za lata 1997-2006, wystąpił do pozwanej z pismem z dnia 15.07.2012r. o spotkanie celem omówienia wysokości odszkodowania za szkody górnicze za lata 2007-2012 (k.502). W odpowiedzi na pismo powoda pozwana wyraziła gotowość do podjęcia rozmów odnośnie ewentualnego odszkodowania za poniesione straty (k.503). Powód pismem z dnia 10.10.2012r. ponowił prośbę o podjęcie rozmów w sprawie odszkodowania (k.504). Pismem z dnia 07.11.2012r. pozwana poinformowała powoda, że podtrzymuje stanowisko o gotowości ugodowego rozwiązania zaistniałego sporu, proponując wypłatę stosownego odszkodowania w oparciu o ekspertyzę techniczną, tj. Studium gleboznawczego Uniwersytetu P. w P. z grudnia 2008r. pt. „ Wpływ kopalnianego odwodnienia odkrywek węgla brunatnego (...) A. na otaczające środowisko glebowe gm. B. ” (k.505).

Pismem z dnia 03.03.2014r. pełnomocnik powoda wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 161.335 zł tytułem odszkodowania za straty w gospodarstwie rolnym powoda za lata 2009-2013 w terminie 7 dni bądź o przywrócenie stanu poprzedniego, tj. stosowne nawodnienie i przywrócenie lustra wody do stanu sprzed prac kopalnianych (k.14-15).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: dokumentów akt sprawy I CG-C (...), umowy dzierżawy z dnia 30.03.2005r. (k.12), umowy dzierżawy z dnia 07.11.2011r. (k.13), wezwania do zapłaty z dnia 03.03.2014r. (k.14-15), decyzji Wójta Gminy B. z dnia 04.02.2013r. (k.18-19), koncesji nr (...) wydanej przez Ministra Środowiska w dniu 22.10.2003r. (k.51-58), wyciągu ze Studium gleboznawczego Uniwersytetu P. w P. z grudnia 2008r. pt. „ Wpływ kopalnianego odwodnienia odkrywek węgla brunatnego (...) A. na otaczające środowisko glebowe gm. B. ” (k.59-77), informacji (...) z dnia 16.06.2014r. dotyczącej wykazu działek zadeklarowanych przez powoda we wnioskach o przyznanie płatności za lata 2009-2013 (k.86-96), ruchu zwierząt (k.97-107) i stanu stada (k.108-108v), protokołu nr

(...) z dnia 31.08.2012r. i protokołu nr (...) z dnia 13.03.2009r. Państwowej (...) w P. (k.115-118), umowy o dostawę mleka z dnia 15.09.2000r. (k. 119-121), opinii Instytutu (...) w F. z dnia 13.05.2008r. i z dnia 22.05.2009r. (k.122-138, k.139-145), Planu Działalności (...) na lata 2009-2014 (k.146-151), podania powoda o wydanie pozwolenia na usunięcie drzew z dnia 03.09.2010r. i z dnia 15.09.2010r. (k.152, k.538), decyzji Wójta Gminy B. z dnia 15.10.2010r. (k.153-156) i z dnia 09.06.2016r. (k.539), faktur VAT oraz dowodów dostaw zakupionych przez powoda środków do produkcji roślinnej i zwierzęcej wystawionych przez Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) Z. W. J. W. w T. M., A. Sp.j. S. J. i Wspólnicy w T., P. Ł. Z. w O., Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) w T., PHU (...) w G. (k.157-187, k.189-200, k.202-214, k.216-223, k.225-248, k.250-256, k.259-262), umów kupna przez powoda środków na cele paszowe (k.188, k.201, k.215, k.224, k.249, k.257-258), pisma powoda z dnia 15.07.2012 i z dnia 10.10.2012r. (k.502, k.504), pisma pozwanego z dnia 27.07.2012r. i z dnia 07.11.2012r. (k.503, k.505), zaświadczenia (...) w S. z dnia 15.12.2016r. (k.535), pisma (...) z dnia 20.12.2016r. (k.536), wyliczenia strat w drzewostanie sporządzone przez powoda w dniu 05.12.2016r. (k.537), zeznań świadków: K. K. (k.283v), A. S. (k.283v-284v), T. S. (k.284v-285), opinii biegłego sądowego B. H. (1) z dnia 15.10.2015r. (k.357-419), opinii Instytutu (...) w F. z maja 2016 roku (k.459-486, k.518-519) wraz z opinią uzupełniającą z marca 2017 roku (k.572-591).

Sąd uznał za przekonującą opinię biegłego B. H. (1), bowiem była ona jasna i pozbawiona wewnętrznych sprzeczności oraz rzeczowo i szczegółowo uzasadniona. Żadna ze stron nie zgłaszała zarzutów do przedmiotowej opinii (k.449).

Sąd przyjął za wiarygodną również opinię biegłych z Instytutu (...) w F.. Biegli w sposób szczegółowy odnieśli się do wszystkich zarzutów strony powodowej w swojej opinii uzupełniającej. Z uwagi chociażby na fakt, że powód już po wydanej opinii uzupełniającej sprecyzował swoje żądanie w taki sposób, że stanowiło ono dokładne odzwierciedlenie wniosków opinii uzupełniającej, to należało przyjąć, że po wydaniu opinii uzupełniającej powód nie znajdował uzasadnienia, aby czynić zastrzeżenia do wydanej opinii Pozwana również nie zgłosiła zarzutów do wydanej przez biegłych opinii uzupełniającej (k.620).

Przy braku dowodów przeciwnych Sąd uznał za wiarygodne zeznania wszystkich słuchanych w sprawie świadków, tym niemniej dla oceny wysokości poniesionych przez powoda strat i metodologii ich wyliczenia Sąd posłużył się opinią biegłych z Instytutu (...) w F..

Pozostały materiał dowodowy nie budził wątpliwości i Sąd przyjął go za wiarygodny.

Sąd zważył, co następuje:

Powód wystąpił w niniejszym postępowaniu z roszczeniem naprawienia poniesionej przez niego szkody majątkowej, spowodowanej ruchem zakładu górniczego pozwanej. Powód ostatecznie dochodził odszkodowania za straty poniesione w latach 2009-2016 (k.622-622v). Zgodnie z zasadą nieretroakcji, wyrażoną w art. 3 k.c., roszczenie podlega ocenie w oparciu o przepisy prawa materialnego obowiązujące w dacie zdarzenia wywołującego szkodę.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012 r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (vide: uchwała SN z 22.11.2013 r., III CZP 75/13). W myśl art. 94 ust. 1 cytowanej ustawy naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego, natomiast jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje poprzez zapłatę odszkodowania (art. 95 cyt. ustawy), przy czym jeżeli poszkodowany poniósł nakłady na naprawienie szkody, odszkodowanie ustala się w wysokości odpowiadającej wartości uzasadnionych wydatków (art. 96 cyt. ustawy). Dopiero, gdy okaże się w toku postępowania sądowego, że z przyczyn, o których mowa w art. 95 p.g.g. z 1994 roku nie może być przywrócony stan poprzedni, tylko naprawienie szkody wymaga zapłacenia odszkodowania pieniężnego, można mówić o powstaniu roszczenia o świadczenie pieniężne.

Z kolei do naprawienia szkód powoda powstałych po 1.01.2012r zastosowanie mają przepisy nowej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. Nr 613), która to ustawa weszła w życie z

dniem 1 stycznia 2012 r. Zgodnie z treścią art. 145 powołanej regulacji prawnej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawienia szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Odpowiedzialność za szkody górnicze ma charakter odpowiedzialności deliktowej, a zatem zastosowanie do niej znajdzie między innymi art. 435 § 1 k.c., w myśl którego prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Natomiast zgodnie z art. 363 § 1 zd. 1 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2015 r. I ACa 1059/14, LEX nr 1682865).

Pozwana do końca procesu kwestionowała swoją odpowiedzialność za szkodę powstałą w gospodarstwie rolnym powoda (wnosząc o oddalenie powództwa w całości), pomimo że ta odpowiedzialność zarówno co do zasady, jak i wartości jednoznacznie wynikała z niekwestionowanych ostatecznie przez strony opinii biegłego B. H. (1) z dnia 15.10.2015r. i Instytutu (...) w F. z maja 2016 roku wraz z opinią uzupełniającą z marca 2017 roku. Z tych opinii wynikało, że w latach 2009-2016 łąki i grunty orne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego powoda znajdowały się w zasięgu leja depresji wywołanego odwodnieniem kopalnianym. Z jednoznacznych wniosków opinii biegłego B. H. (1) wynikało, że na poszczególnych działkach wchodzących w skład gospodarstwa rolnego powoda nastąpiło obniżenie produktywności gleby spowodowane głównie na skutek obniżenia się poziomu wód gruntowych, wynikających z ruchu zakładu górniczego pozwanej. Biegły poprzez wykonanie odwiertów oraz analizując mapy zasięgu leja depresji wykazał w sposób szczegółowy i nie budzący wątpliwości, że gospodarstwo rolne powoda leży w zasięgu leja depresji zakładu górniczego pozwanej oraz że istnieje związek przyczynowo- skutkowy pomiędzy ruchem tego zakładu a obniżeniem poziomu wód gruntowych na wchodzących w skład gospodarstwa działkach (k.375-376). Twierdzenia pozwanej zawarte w piśmie z dnia 07.07.2014r. nie znajdowały potwierdzenia we wnioskach wynikających z opinii biegłego B. H., a finalnie były sprzeczne z dokonanyymi przez Sąd ustaleniami faktycznymi (k.273-274). Podkreślić należy, że pozwana po wydaniu przez biegłego ww. opinii w żaden sposób jej nie kwestionowała (k.449). Sąd podzielił jedynie te twierdzenia pozwanej, które odnosiły się do strat powoda w produkcji zwierzęcej, z uwagi że straty w tym zakresie „mieściły się” w wykazywanych przez powoda stratach w TUZ, co również potwierdziła opinia biegłych z Instytutu (...) w F. (k.472). Zarzut ten okazał się o tyle zasadny, że powód cofnął żądanie w tym zakresie (k.617).

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że powód wykazał istnienie związku przyczynowego- skutkowego pomiędzy poniesioną szkodą a działalnością górniczą pozwanej.

Wobec powyższego należało ustalić wysokość odszkodowania należnego powodowi z tytułu szkód wynikających z degradacji gleby spowodowanych odwodnieniem kopalnianym. Pozwana nie kwestionowała bowiem zgłoszonego przez powoda sposobu naprawienia szkody. Podniosła jedynie zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia za lata 2007-2011.

Przystępując do oceny zasadności żądania powoda w pierwszej kolejności należy odnieść się do podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia za okres dochodzonego roszczenia, lata 2009-2011 (powód w toku postępowania wycofał się bowiem z dochodzenia roszczenia za lata 2007-2008). Pozwana podnosiła, że roszczenie powoda wykraczające poza 3 letni termin, poprzedzający wniesienie pozwu, uległo przedawnieniu. W ocenie Sądu podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego przez powoda za lata 2009-2011 należało uznać za bezzasadny. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego w okresie obowiązywania ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze, przedawnia się w terminach dotyczących roszczeń deliktowych (vide: wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 25.02.2010r. sygn. VCSK 242/09). Ponieważ zarzut przedawnienia dotyczy okresu do 2011 roku, zatem zasadność tego zarzutu w niniejszej sprawie należy oceniać przez pryzmat art. 442¹ § 1 k.c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się

o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zważyć, że przedawnieniu ulega roszczenie z upływem trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Istotny zatem jest nie moment powstania szkody, lecz moment dowiedzenia się o niej przez poszkodowanego. Przesłanka ta zostaje spełniona już w chwili, kiedy poszkodowany ma świadomość faktu powstania szkody bez względu na jej wysokość (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., II CK 358/04, nie publ.). Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynikało, że pomiędzy stronami toczył się, na drodze postępowania sądowego, spór o naprawienie przez pozwaną szkód górniczych powstałych w gospodarstwie rolnym powoda za lata do 2006 roku. Spór ten zakończył się ostatecznie w wyniku postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18.05.2012r., wydanym w sprawie II CSK 689/11. Niebawem po tym, bo pismem z dnia 15.07.2012r. powód poinformował pozwaną, że jego gospodarstwie rolnym w latach 2007-2012. wystąpiły dalsze straty w uprawach rolnych, chowie bydła oraz w drzewostanie, związane z działalnością odkrywczą pozwanej i zwrócił się o naprawienie tych szkód. (k.502). W odpowiedzi na pismo powoda pozwana, w piśmie z dnia 27.07.2012 roku, wyraziła gotowość do podjęcia rozmów odnośnie odszkodowania za poniesione straty (k.503). Powód pismem z dnia 10.10.2012r. ponowił prośbę o podjęcie rozmów w sprawie odszkodowania (k.504). Pismem z dnia 07.11.2012r. pozwana poinformowała powoda, że podtrzymuje stanowisko o gotowości ugodowego rozwiązania zaistniałego sporu, proponując wypłatę stosownego odszkodowania w oparciu o ekspertyzę techniczną, tj. Studium gleboznawczego Uniwersytetu P. w P. z grudnia 2008r. pt. „Wpływ kopalnianego odwodnienia odkrywek węgla brunatnego (...) A. na otaczające środowisko glebowe gm. B.” (k.505).

W świetle powyższego Sąd przyjął, że w lipcu 2012 roku miało miejsce niewłaściwe uznanie długu przez pozwaną, albowiem pozwana swoim zachowaniem przyznała wobec powoda istnienie długu z tytułu naprawienia szkód za lata 2007-2012, co spowodowało przerwę biegu przedawnienia.

W tym miejscu należy zważyć, że uznanie właściwe jest umową ustalającą, co do zasady i zakresu, istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego. Taki charakter może mieć np. ugoda, w której stwierdza się istnienie określonego długu. Uznanie niewłaściwe jest natomiast określane jako przyznanie przez dłużnika wobec wierzyciela istnienia długu (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2004 r., sygn. akt V CK 346/03). Uznanie długu przerywającemu przedawnienie nie musi towarzyszyć zamiar ani nawet świadomość wywołania skutków prawnych w postaci przerwania przedawnienia - przerwanie biegu przedawnienia następuje z mocy ustawy. Dla skuteczności tzw. uznania niewłaściwego nie jest wymagane istnienie po stronie zobowiązanego zamiaru wywołania skutku prawnego w postaci przerwania biegu przedawnienia. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2011 r., sygn. akt I CSK 703/10, sens instytucji uznania roszczenia polega na tym, że dłużnik zapewnia wierzyciela o wykonaniu zobowiązania, w związku z czym wierzyciel nie musi obawiać się upływu przedawnienia roszczenia, gdyż uznanie powoduje przerwanie biegu przedawnienia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 marca 2010r. (sygn. akt I CSK 457/09) wyjaśnił, że moment w którym uprawniony powziął wiadomość o zachowaniu zobowiązanego stanowiącym uznanie niewłaściwe jest momentem przerwania biegu przedawnienia. Po uznaniu długu przez dłużnika termin przedawnienia należy liczyć od początku (art. 124 § 1 k.c.).

W tym stanie rzeczy Sąd nie podzielił zarzutu pozwanej o przedawnieniu dochodzonego przez powoda roszczenia. Powód bowiem pozwem wniesionym do tut. Sądu w dniu 17.04.2014 roku wystąpił przeciwko pozwanej z roszczeniem naprawienia szkody za lata 2007-2014, zatem trzyletni termin przedawnienia, liczony od lipca 2012 roku, jeszcze nie upłynął.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie może budzić wątpliwości związek przyczynowo- skutkowy pomiędzy wydobywczą działalnością pozwanej, a odwodnieniem gruntów powoda, co jednoznacznie wykazały opinie zarówno biegłego sądowego B. H., jak i specjalistów z Instytutu (...) w F. (o czym wspomniano już powyżej). Przechodząc do analizy wysokości zgłoszonego przez powoda roszczenia, to należy zważyć, że stanowisko strony powodowej było w toku niniejszego postępowania zmienne w tym zakresie. Pierwotnie powód wnosił o zasądzenie kwoty 169.695 zł (103.335,00 zł z tytułu szkód w produkcji roślinnej, 58.000,00 zł z tytułu szkód w produkcji zwierzęcej i 8.360,00 zł

z tytułu szkód w drzewostanie), potem rozszerzył żądanie o kwotę 67.878 zł, po czym cofnął pozew w tym zakresie (k.527), a także w zakresie kwoty 58.000 zł (k.617). Następnie rozszerzył podstawę faktyczną żądania o naprawienie szkód w użytkach zielonych i rolnych za lata 2014-2016, a w związku z tym jego wysokość o kwotę 54.474 zł (k.521), a w piśmie procesowym z dnia 16.08.2017r. ostatecznie wniósł o zasądzenie od pozwanej kwoty 155.284,43 zł, wynikającej z opinii Instytutu (...) w F. z marca 2017r.

Zajmując stanowisko w zakresie wysokości należnego powodowi odszkodowania Sąd miał na uwadze niekwestionowaną przez strony opinię pisemną Instytutu (...) w F. z marca 2017r. (k.620). Specjaliści z tego Instytutu w opinii pisemnej wskazali, że wartość należnego powodowi odszkodowania za degradację gruntów i przez to spadek ich produktywności oraz straty w drzewostanie i sadownictwie za lata 2009-2016 wyniosły: 95.677,68 zł za lata 2009-2013 (straty w drzewostanie – 8.899,38 zł, straty w TUZ – 82.736,30 zł, straty w uprawach sadowniczych – 4.042 zł) i 59.606,75 zł za lata 2014-2016 (straty w drzewostanie – 11.281,53 zł, straty w TUZ – 47.078,09 zł, straty w uprawach sadowniczych – 1.247,13 zł) - (k.622 i k.572-591). Biegli z Instytutu (...) w F. w swojej opinii uzupełniającej wyraźnie zaznaczyli, że brak było podstaw do korekty strat w TUZ związanych z przekształceniem przez powoda działki o nr (...) z łąki na grunty orne, z uwagi na brak wyraźnej dysproporcji w ilości nakładów koniecznych do osiągnięcia zamierzonych plonów, zarówno przy przyjęciu sposobu użytkowania przedmiotowej działki jako TUZ czy GO. Z kolei z uwagi na szczególnie sposób zasilania działki (...) biegli na znaleźli również podstaw do uwzględnienia w stratach TUZ ww. działki (k.575). Dlatego zgodnie z treścią ww. opinii Sąd przyjął, że powód w latach 2009-2016 poniósł straty w trwałych użytkach zielonych w wysokości 129.814,39 zł, w drzewostanie w wysokości 20.180,91 zł oraz w uprawach sadowniczych w wysokości 5.289,13 zł - łącznie 155.284,43 zł.

Z uwagi na powyższe Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda odszkodowanie w wysokości 155.284,43 zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 91.096,30 zł od dnia wniesienia pozwu, tj. 17.04.2014r. do dnia zapłaty (kwota ta została podtrzymana w toku całego postępowania) i od kwoty 64.188,13 zł od dnia 1.09.2017.2017r. do dnia zapłaty.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z 455 k.c. Po tym jak powód zmienił żądanie, uzupełniając je o odszkodowanie za lata późniejsze, tj. za okres 2014-2016, żądanie w zakresie odsetek również uległo modyfikacji. Powód bowiem ostatecznie wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 01.01.2014r. do dnia zapłaty liczonych od kwoty 95.677,68 zł za straty w latach 2009-2013, a od kwoty 59.606,75 zł dnia 01.01.2017r. do dnia zapłaty za straty w latach 2014-2016 (k.622-623).

Powód pierwotnie wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 169.695 zł od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 17.04.2014r. do dnia zapłaty - tytułem odszkodowania za lata 2009-2013. Z tej kwoty powód ostatecznie podtrzymał odszkodowanie: z tytułu szkód w produkcji roślinnej - 103.335,00 zł i z tytułu szkód w drzewostanie - 8.360,00 zł, cofnął zaś roszczenie związane ze szkodami w produkcji zwierzęcej (58.000,00 zł). W świetle poczynionych ustaleń żądanie zawarte w pozwie złożonym w dniu 17.04.2014 roku podlegało uwzględnieniu: co do kwoty 82.736,30 zł z tytułu strat w użytkach zielonych (z dochodzonej w pozwie z tego tytułu 103.335,00 zł) i co do kwoty 8.360,00 zł z tytułu strat w drzewostanie (czyli w całości z tego tytułu zgłoszonego w pozwie roszczenia). W sumie czyni to kwotę odszkodowania 91.096,30 zł należną powodowi za lata 2009-2013, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Żądanie zasądzenia odsetek liczone od wskazanej kwoty, od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, należało uznać za uzasadnione wobec przedsądowego wezwania o zapłatę skierowanego przez pełnomocnika powoda do pozwanej pismem z dnia 3.03.2014 roku (k. 14). Ponieważ odsetki posiadają charakter świadczenia okresowego i ulegają przedawnieniu po upływie 3 lat, rozszerzenie - w piśmie z dnia 16.08.2017 roku - żądania odsetkowego poza okres trzech lat, licząc od daty wniesienia tego pisma do Sądu, należało uznać za nieuprawnione. Za niezasadne również należało uznać żądanie zasądzenia odsetek od dnia wniesienia pozwu od ustalonej kwoty 4.042,00 zł tytułem szkód w sadownictwie, skoro roszczenie z tym związane zgłoszone zostało dopiero po opinii biegłego, bowiem w piśmie z dnia 16.08.2017 roku.

Poza kwotą dochodzoną pierwotnie w pozwie powodowi należy się również odszkodowanie wynikające z rozszerzonego powództwa dokonane w piśmie z dnia 16.08.2017 roku, a mianowicie za lata 2014- 2016: kwota

11.281,53 zł tytułem szkód w drzewostanie, kwota 47.078,09 zł tytułem szkód w użytkach zielonych, kwota 1.247,13 zł tytułem szkód w sadownictwie (łącznie 59.606,75 zł), nadto za lata 2009-2013 kwota 639,38 zł z tytułu szkód w drzewostanie i kwota 4.042,00 zł tytułem szkód sadowniczych. Żądanie odsetkowe od ww. należało uznać za zasadne od dnia 1.09.2017 roku. Powód żądanie w zakresie kwoty 64.188,13 zł zgłosił dopiero w piśmie z dnia 16.08.2017 roku, bez potwierdzenia daty odbioru tego pisma przez pozwaną. Wobec tego Sąd przyjął że dotarło ono do pozwanej po kilku dniach i doliczył pozwanej kilka dni na możliwość przeanalizowania rozszerzonego żądania i zajęcia stanowiska, stąd odsetki zasądzono od tej kwoty od dnia 1.09.2017 roku.

Powód wprowadził już w piśmie z dnia 12.12.2016 roku wnosił dodatkowo o zasądzenie kwoty 54.474,00 zł tytułem zmniejszonych plonów w użytkach zielonych i użytkach rolnych, za lata 2014-2016, z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu (k.521). Ponieważ następnie w piśmie żądanie odszkodowania za ww. okres rozszerzył do wartości 59.606,75 zł i powołał zmienioną podstawę faktyczną tego roszczenia, obejmując dochodzoną kwotę również straty w sadownictwie i drzewostanie, należało uznać, że to żądanie zapłaty zostało zgłoszone dopiero w piśmie z dnia 16.08.2017 roku, a zatem odsetki ustawowe za opóźnienie od wskazanej kwoty należało uznać za zasadne od dnia 1.09.2017 roku. Sąd uznał, że powód zgłaszając żądanie naprawienia szkody powinien dysponować w miarę precyzyjną wiedzą o poniesionych przez siebie stratach już w dniu zgłaszania żądania zapłaty odszkodowania.

Powód dwukrotnie rozszerzał powództwo, jak i dwukrotnie je ograniczał, a ostateczna wysokość żądania podyktowana jest opinią biegłego sądowego. Poglądy - po pierwsze, że postacią zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 § 1 k.p.c. jest również zmiana ilościowa żądania pozwu, a więc w tym i ograniczenia uprzednio wysuwanych żądań bądź przez ograniczenie wysokości dochodzonego lub dochodzonych roszczeń, bądź przez zrezygnowanie z jednego z nich i po drugie, że oświadczenie strony powodowej o ograniczeniu roszczenia pozwu jest równoznaczne z cofnięciem pozwu w pozostałej części ze zrzeczeniem się części roszczenia - mają od dawna odpowiednie wsparcie w doktrynie i orzecznictwie (por. Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego tom I pod redakcją T.Erecińskiego, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1997 s.332; Kodeks postępowania cywilnego Komentarz, Tom I pod redakcją K.Piaseckiego, Wydawnictwo C.H.Beck Warszawa 1996 s.681, 685-686, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 1951r., C 733/51, OSNCK 1953, Nr 1, poz. 14, także LEX nr 117074, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 1993 r., III CZP 44/93, LEX nr 9097, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 września 2012r., III APa 7/12, LEX nr 1223434). Do takiej zmiany (ograniczenia) powództwa nie jest potrzebna zgoda pozwanego ani sądu. Natomiast objęta jest w granicach sposobu jej dokonania kontrolą sądu wykonywaną pod kątem sprzeczności z prawem, zasadami współżycia społecznego czy ewentualnego obejścia prawa (art. 203 § 4 k.p.c.). Sąd Okręgowy dokonał takiej kontroli nie stwierdziwszy zaistnienia okoliczności w tym przepisie wymienionych i dał temu wyraz umarżając na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. postępowanie w zakresie kwoty 125.878,00 zł (58.000,00 zł + 67.878,00 zł) - punkt 2. wyroku.

W pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu, jako nieuzasadnione (punkt 3 wyroku).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Każda ze stron poniosła koszty zastępstwa adwokackiego w kwocie 3.600,00 zł oraz 17,00 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Powód wygrał proces w 55 % (łącznie bowiem w procesie zgłosił żądanie w wysokości 281.162,43 zł), wobec czego koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami zostały nawzajem zniesione, wobec wyniku postępowania.

Pozwana poniosła wydatki w postaci zaliczki na koszty opinii biegłych w kwocie 25.000 zł (k.342). Łącznie wydatki w sprawie wyniosły 29.875,33 zł (8.965,33zł-k.430, 13.530zł-k.489, 7.380zł-k.606). Biorąc pod uwagę, że pozwana do końca procesu kwestionowała swoją odpowiedzialność za szkodę poniesioną przez powoda zarówno co do zasady, jak i wysokości, a nadto treść art. 96 ust. 1 pkt. 12 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i fakt, że orzeczenie o oddaleniu powództwa dotyczyło jedynie żądania zasądzenia odsetek ustawowych – Sąd obciążył pozwaną w całości wydatkami powstałymi w wyniku niniejszego procesu i wobec tego zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Koninie) kwotę 4.875,33 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt. 5. wyroku). Część cofniętego przez powoda roszczenia nie wywołała wydatków w sprawie, bowiem powód w niedługim czasie po ich zgłoszeniu cofał żądania w tym zakresie.

O nieuiszczonych kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c., zasądzając na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Koninie od pozwanej kwotę 7.764,22 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od uwzględnianej części roszczenia, od uiszczenia której powód był zwolniony ustawowo z mocy art. 96 ust. 1 pkt. 12 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (155.284,43 zł x 5 %) (punkt 5. wyroku).

W punkcie 6. wyroku Sąd odstąpił od obciążania powoda, przypadającą na niego częścią nieuiszczonych kosztów sądowych.

/SSO Mariola Klimczak/